

ЪРСКИН КОЛДУЕЛ ДОКАТО СМЕ ЖИВИ

Превод от английски: Кръстан Дянков, 1980

chitanka.info

Изпръхналата пролетна пръст тичаше покрай прозореца на вагона като широка, придошла река.

Залюлял се на тясната платформа, Тед Бъртън нетърпеливо чакаше забавянето на влака, преди да навлезе в гарата. В обгорялото лице се четеше напрегнато вълнение, смукваше от цигарата и притискаше зачервеното си чело о студеното стъкло на прозореца. Беше вперил очи в разгърналата се пред него топла низина и нервно присвиваше устни. Съзираше всяка локвичка блестяща дъждовна вода и току-що изораните нивя, — всяко разцъфнало плодно дръвче, всеки раззеленил се храсталак по синорите, но пак му беше трудно да повярва, че най-последно войната е свършила и той наистина се е върнал у дома.

Носачът-негър изнесе багажа му до вратата на платформата.

— Колко остава до Риджуей? — за трети път тази сутрин попита Тед.

— Не е далеч — каза носачът и погледна през прозореца. — Виждате ли оная широка нива с пшеницата, ей-там, дето ще речеш е събрано всичкото жито на света? Като я минем, и сме в Риджуей. От Риджуей ли сте, ефрейтор?

— От там — отвърна Тед и погледна нивата. — Чудно, дали се е променил много градът, откакто заминах...

— Не, сър. Не се е променил. У нас нищо не се е променило. Все си е едно и също, откакто се помня, тъй ще си и остане. Пък и да ви кажа, промени ли се нещо, било на добро, било на зло, по-добре да се махна отук. Вече няма да е нашият край.

— Прав сте — съгласи се Тед. — И аз се радвам, че нищо не се е променило.

— Дълго ли ви нямаше, ефрейтор? Отдавна ли напуснахте Риджуей и нашия край?

— Четири години — отвърна Тед, поклащайки глава. — Не е малко, нали?

— И къде бяхте през всичкото време? Сигурно някъде на другия край на света.

— Да. Африка, Италия, Франция.

— Господи! Че като сте бил на толкоз много места по белия свят, сега сигурно няма да ви се живее в такава провинция като Риджуей.

— Не ми берете грижата — Тед живо тръсна глава. — Готов съм да почна всичко отново, а за тази цел по-хубаво от родния край няма.

Тед се обърна и отново погледна през прозореца. Този път различи познати неща, за които често си бе спомнял и се страхуваше, че повече няма да ги види. Ето го потока Чърчман! И фермата на Палмър! И тесния пращен път за къщата на Джим Футър!

Притаи дъх, а сърцето му болезнено затупа. Полетял край него, пейзажът се замъгли, стана неясен. Тед разтърка очи с опакото на ръката си.

— Джим — прошепна той, — Джим, колко е странно да се връщам без теб!

Влакът най-сетне забави ход. Тед се изпъна като струна, поглъщайки жадно с очи появилите се пръснати къщи на покрайнините. И после изведнъж се показа и градът.

Ето го високия силос за пшеница, рампата за товарене на говеда, скрита зад високата ограда, спретнатите, добре поддържани полянки около грамадните бензинови резервоари — всичко си стоеше на старите места, точно там, дето през тия четири години стотици пъти си го бе представял.

Спирачките заскърцаха в колелата и носачът леко го побутна, да освободи вратата на платформата. На тясното пространство край него се струпяха и други войници, повечето от тях той познаваше само бегло. Влакът спря, вратата зина и острият топъл аромат на земята облъхна лицето му.

Тед скочи на перона, дори не погледна двете стъпала, и усети как токовете му хруснаха в ситния чакъл. От масата непознати лица изплуваха четири, които би разпознал навсякъде в света. Пред него се изправиха мама, татко, Сиз и Томи. Сестра му и братчето се хвърлиха и в желанието си да го прегърнат едновременно и двамата, едва не го събориха. От влака продължаваха да скачат войници и навсякъде около него ечаха викове и поздрави.

Майка му се затича, разплакана от радост и вълнение.

— Теди! Теди! — викаше го тя.

— Мамо... — промърмори той и чу собствения си глас да става дрезгав и приглушен. В очите му бликнаха сълзи, усети ги, но този път не се засрами. — О, мамо, колко се радвам, че се върнах у дома... — така се разхълца, че не довърши фразата си.

— Да, Теди — повтаряше тя, — да, Теди.

Като вдигна очи и примижа на яркото утринно слънце, той забеляза Хенри Бъртън, който смутено се усмихваше. Изглеждаше много остарял, косите му бяха посивели, но иначе сякаш не бе се променил.

— Татко — извика Тед и сложи ръка на рамото му, — здравей, татко... — Доця му се да каже нещо, да разбере баща му колко е щастлив, че отново се срещат след толкова време. — Как си татко?

Група развълнувани жени наобиколиха Тед и го отрупаха с букети. Той непохватно пое цветята.

— Посрещаме всички герои с цветя — поясни една от тях. — Добре дошъл у дома, ефрейтор Бъртън!

— Не ми трябва такива неща... — опита се да протестира той.

Но не успя да им каже нищо повече, нито да им върне цветята, защото жените изчезнаха начаса. Той тръсна букетите в ръцете на майка си.

— Мамо, тук има грешка — пресипнало каза той. — Отде накъде ще ме вземат за герой. Та те не знаят какво правят, мамо. Истинските герои останаха там. Те не се върнаха. Герои са те — момчетата, които останаха там. Джим Фостър...

— Хайде, Теди, не се вълнувай — утешително рече майка му и го потупа по ръката. — Никой не ти мисли злото. Хората се мъчат да изкажат някак благодарност на тия, които се връщат. Всеки знае, че някои няма да се върнат...

— Но те нищо не разбират, мамо! Хората, които заслужават всичко това, са мъртви. Не разбираш ли, мамо? Истинските мъже са мъртви. Обясни им, мамо! Не им позволявай подобни глупости!

Тя го хвана за ръката и бавно го поведе към автомобила в края на перона. По лицето му се стичаха сълзи, цял се тресеше от ридания. Качи се в колата, без нищо да вижда, и в този миг Таузър, огромното ескимоско куче, скочи върху него. Таузър близна мокрите му от сълзи страни, Тед го прегърна и притисна.

— Ти разбираш, Таузър, нали? — прошепна той и зарови лице в гъстата козина на кучето.

Песът заджафка, познатият глас още повече го разпали и той залая.

— Ах ти, стари мошенико! — каза Тед и склучи ръце около кучето. — Рунтавелчо такъв, как ме помниш след толкоз години? — Сиз и Томи се настаниха от двете му страни. — Страшно си ми липсвал — продължи той към Таузър. — Ех, да беше дошъл с мене! Знаеш ли колко бях самотен там? А ти какво правиш, момчето ми? Гониш ли още зайците на полето?

— Тук са и момичетата, Теди — обади се майка му. — Нали помниш Флорънс Уорън? Стори ми се, преди да дойде влакът, зърнах и Нанси Гленън. Не искаш ли да им се обадиш, Теди?

Поклащайки категорично глава, той скри лицето си още по-дълбоко в гъстата козина на Таузър. После усети, че майка му го дърпа за ръката. Изправи се и отвори очи.

— Теди, ето мистър и мисиз Фостър, родителите на Джим. Искат да те поздравят.

Погледна ги смаян — мило му се усмихнаха и додето разбере какво става, ръцете им стискаха неговата.

— Много се радваме, че се върна, Теди — каза мисиз Фостър. Той видя сълзите, които бликнаха в очите ѝ, и се помъчи да извърне глава. — Зная колко се гордеят твоите родители с тебе, колко се радват, че си отново при тях.

Майка му нервно тръшна вратата на автомобила, баща му натисна педала. Минаха край градинката пред съда и продължиха по засенчена с дървета улица. Автомобилът внезапно спря пред малка бяла къща. Сиз и Томи отвориха вратите и наскочаха.

— Защо спиращ тук, татко? — недоумяващ попита той.

— Защо не, Теди, нали сега живеем тук — каза майка му. — Тук сме у дома.

— У дома? — повтори той.

— Да, Теди. Сега живеем в града. Преди две години...

— Не знаех... — колебливо почна той.

— Да, Теди. Живеем тук от близо две години. За всичко ти писах. Не помниш ли, Теди?

— Не — опомни се той. — Такова писмо не съм получавал. Сигурно се е загубило някъде. А аз през цялото време си мислех... мислех си за фермата...

— Фермата е пак там, където си беше, синко — успокоително се намеси баща му. — Всичко си е тъй, както го остави. Нищо не се е

променило, все си е същото. Всеки ден прескачам да понагледам. Всичко е в ред, сине.

Тед слезе от колата, следван по петите от Таузър, и се отправи подир майка си, баща си, Сиз и Томи към непознатата къща. Как да им каже, че е разочарован? Не биха го разбрали.

— Ще свикнеш тук — рече баща му, въвеждайки го в малката всекидневна. — За майка ти в града е много по-удобно, а и децата са по-близо до училището. Откъдето и да погледнеш, за всички е по-добре.

— Зная, татко, но...

— Но какво?

— Това не е... не е...

— Кажу какво те мъчи? — попита баща му.

— Татко, за мен тук не е дом. Не бих могъл да свикна.

Баща му го отведе до голямото кресло пред прозореца, накара го да седне и приветливо засмян го потупа по рамото.

— Уморен си от вълнение, синко — рече той. — Седни, отдъхни си. Всичко ще се оправи. Не си заслужава за такива неща да се тревожиш.

Додето му разказваха какво се бе случило в негово отсъствие, Тед рееше поглед през прозореца. Вместо безкрайните тъмни угари, проточили се чак до хоризонта, от тук се виждаха само купчина къщички, струпани една до друга между тесните улици, и непознати хора. Почувствува се изоставен и окаян. Липсваше му високият хамбар, пробил сякаш небето, дъхът на влажна пръст, който се долавяше, когато ветровете шушнат в листата на дъбовете, безконечните редици на палавите царевици, липсваха му всички неща, за които бе мечтал далече от дома.

Семейството Норис, разправяше майка му, се преместили в Канзас Сити, а Кътлърви купили голяма ферма. Сали Доул се омъжила за Франк Джоунз, имали вече две деца. Томи играел в детския бейзбол отбор на училището, а Сиз спечелила първа награда на областния конкурс за домашна подредба. Фред Максвел, който учеше с Тед последните класове, сега бил подпредседател на банката.

— А фермата? — нетърпеливо попита Тед. Повече не можеше да чака. — С фермата нищо ли не стана, татко?

— Защо, Теди? — изненада се майка му — Какво ти става? Нали ти каза баща ти, нищо не се е променило — фермата си е на мястото. Защо си се разтревожил?

— Съжалявам, мамо — той се поуспокои. — Просто нямах търпение. Искам да ида там, още сега — той се изправи. — Не мога тук, много ми е тясно. И тия струпани къщи! И тоя народ по улиците, никого не познавам. И никой не знае какво се е случило. Погледни ги и ще разбереш — нищо не знаят.

— Какво и къде се е случило, Теди? — попита майка му. — За какво говориш?

— От където идвам.

Баща му го хвана за ръката.

— Разбира се, синко, ще отидеш на фермата. Като обядваме, всички ще отидем. Обзалагам се, колко ли си огладнял за майчините гозби!

— Вярно, мамо, — усмихна се той, — страшно съм огладнял.

Автомобилът свърна в алеята, която водеше към високия кафяв хамбар и огромната бяла къща под дъбовете. Тед се наведе и се взря в обширните поля, които се простираха във всички посоки.

— И тъй, сине, пристигнахме — каза баща му. — Харесва ли ти старият дом, така ли си го представяше?

— По-хубав е, татко — рече Тед. — Много по-хубав, отколкото си го представях. Най-величествената гледка на света.

— Може и да си прав — съгласи се баща му, — и мен много не ми се щеше да напуснем фермата, но на майка ти много ѝ се събра. Пък и не е вече толкова млада, знаеш. Трябваше да мисля за нея, затуй решихме да се преместим в града.

— Така е — съгласи се Тед. — Мама не бива повече да се блъска. Сега трябва да ѝ улесняваме живота.

Колата спря под дъбовете и Тед скочи навън. Таузър лавна, Тед му отвори задната врата и той хукна напред. Ако не бяха ръмженето и джафкането на Таузър, тук щеше да цари райска тишина.

Забързан, откъм хамбара се зададе Ед Фулър, който живееше тук и откакто се помнеше Тед, помагаше на баща му във фермата. Като позна Тед по униформата, той почти затича.

— Боже, благослови! — викна Ед, грабна ръката на Тед и почна да я тръска. — Знаех си, че ще се върнеш, Теди. Помниш ли, казах ти го още като тръгна? Разправях ви аз, нищо на света няма да му попречи да се върне у дома.

— Ти излезе прав, Ед — намеси се бащата.

— Чудесно е да се върне човек и отново да те види, Ед — рече Тед. — Само дето много продължи.

— Тук имаш грешка, Теди — остро забеляза Ед. Беше все същият Ед Фулър, приказлив и готов да спори. — Ако войната бе свършила по-бързо, от нея нямаше да има никаква полза. Почнеш ли война, най-важното е да знаеш колко дълго да я водиш, а не колко скоро да я прекратиш. Вземи например нашите генерали — знаеха си работата хората, не сбъркаха да турят край на войната, като видяха, че печелят, та по-скоро да се върнат по домовете. Като се бориш с някого, бори се, додето му пречупиш съпротивата. Викне ли „стига“, не го пускай да се изправя на крака, защото рано или късно пак ще ти налети. Нали и аз това ти казвам — няма значение с един ли се биеш, или с милиони — най-важното е да се биеш толкоз, колкото е необходимо. Те, нашите генерали, си знаеха работата. Питай в родните им градове и ще разбереш, че са научили тая мъдрост още като дечурлига, когато в междучасията са играли на войници в задния двор. Помня, бяхме се сдърпали веднъж с едного...

Късно същия следобед — бе дошло вече време да се връщат в града — Тед помоли баща си да му позволи да нощува във фермата. Баща му неохотно се съгласи и му напомни, че тъй ще изпусне гозбите на майка си.

— Какво ще ядеш тук? Само фасула на Ед — каза баща му, поклащайки глава. — Човек трябва да е много смел, за да се реши от тоя фасул гозба да прави. Знаем си аз, веднъж нали се помъчих!

— Вижте какво ще ви кажа — запротестира Ед. — Бобът е най-прекрасната храна, с която човек може да си напълни стомаха. Да не мислите, че бих похващал работа във фермата, ако нямаше фасулец? Да не дава господ един ден да остана без боб — тогаз търсете си друг да ви работи!

Беше заник слънце, когато Хенри Бъртън потегли за Риджуей. След малко Ед отиде в кухнята и запали печката. И когато Тед миг подир това го последва, на печката вече бе сложена огромна тенджерка

с фасул. Седнаха край масата и додето дочакат фасула, заприказваха надълго и широко за фермата.

— Не виждам как ще я караш тук без жени — колебливо подхвърли Ед с първата лъжица. — Млад човек си, на тия години доста ще поскучаеш. Слушай, Теди, ти няма ли да се замислиш за женене, още повече искаш тук да живееш? Но да ти е ясно — и жена да ми доведеш, аз от навиците си няма да се откажа: три пъти на ден ще си ям боба и това е!

— Ще се погрижа винаги да имаш достатъчно фасул, Ед — обеща Тед. — Не се безпокой!

— Значи ли това, че наистина си решил да се жениш? А пък ако си решил, отсега вече зная за коя ще е. На Гленън момичето, дете живее от татък Чърчмановия поток. Помня как беше лапнал по нея преди четири години, когато замина, а и тя, мен ако питаш, още не те е забравила. Оттогава с никого не е излизала — какво повече искаш? Човек като се пази, значи си има нещо на ум. Виждал съм я сегиз-тогиз да язди татък из фермата, все самичка. Да знаеш само колко се е разхубавила, Теди. Станала е кажи-речи най-хубавото момиче в нашия край, и то не само на лице, Теди...

Ед продължаваше да бърби; Тед стана и напусна кухнята.

На следната сутрин Тед Бъртън се събуди рано. Сгъна и грижливо опакова военната си униформа да не се праши и я прибра. После намери в килера старите си дрехи и ги навлече. Бяха отеснели, но докато си купи нови, щяха да му вършат работа.

В кухнята Ед му донесе огромна чиния претоплен фасул, седна от другата страна на масата и го загледа. Като хапна малко, Тед дръпна стола си назад. Ед се засегна.

— Сигурно щеше да ти хареса повече с доматиен сок — подметна Ед и му подаде шишето със сок.

— Не — каза Тед, — нещо не ми се яде тази сутрин.

— Сигурно ти е дошло до гуша във войската — поклати глава Ед. — Ако не ти се яде, изходът е един.

— А именно?

— Вземи, че се ожени — тогаз жена ще ти готви. Или мислиш, че аз ще върша тая работа, когато не ми приляга? Друго си е жената.

Като закусиха, напоиха добитъка, побелиха царевица в хамбара, свалиха фураж от сеновала. После Тед намери в склада боя и се зае да замаже излющените тук-там стени на къщата. Към десет — той още работеше — на пътя спря кола. Тед слезе от стълбата и още нестъпил на земята, чу гласа на Нанси Гленън. Обърна се и я видя — тичаше към него.

— Тед! — извика тя, задъхана и развълнувана. — Тед! Ето ме и мен!

Ръцете му се разтрепериха, остави кутията с боя на земята.

— Нима си ме забравил, Тед? — попита тя. — Аз съм, Нанси, Тед. Ето ме!

Сега тя тръгна по-бавно. Спря пред него, а той, вместо да поеме ръцете ѝ, както очакваше тя, отпусна своите. Объркана, Нанси погледна ръката му.

— Тед, какво има? Какво се е случило, Тед?

Виждайки разочарованието, което се изписа по лицето ѝ, той извърна очи и прехапа неловко устни.

— Радвам се да те видя, Нанси — каза той, все тъй приковал поглед в земята.

— Нищо не разбирам, Тед — каза безпомощно тя.

Ужасно го заболя — Нанси усети неговата враждебност и той разбра това; сега за първи път вдигна очи към нея.

— Трябваше да се сетя, че нещо се е случило — рече тя, — трябваше да го разбера, когато преди шест месеца писмата ти престанаха да идват. Друга ли има, Тед? Това ли е? Кажи ми истината, Тед! Трябва всичко да знам!

— Не е тъй лесно да се обясни, Нанси — само това успя да каже той. — Не зная как да...

— Да не са те ранили, Тед, та всичко си забравил?

— Не — твърдо рече той. — Помня всяка минутка, Нанси. Нищо подобно, помня всичко... и не само нашите минути... помня и други. Нанси, нали си спомняш Джим Фостър? Та Джим Фостър...

— Разбира се, помня го — побърза да отвърне Нанси. Той разбра, че тя се опитва да му помогне, но сега не му беше до помощ, — само че аз за тебе говоря, Тед.

— Но в цялата работа е замесен Джим, Нанси, твърде много е замесен. Не разбираш ти...

— Погледни ме, Тед — примоли се тя. Той видя чистата усмивка на лицето ѝ, почувствува топлите ѝ нежни ръце на врата си. — Не помниш ли какво се случи тъкмо преди да заминеш, Тед? Прекарахме целия ден край Чърчмановия поток — ти и аз, сами бяхме. Носех кошница с продукти, а после...

Седяха в сянката на едно дърво край брега на потока, той я прегръщаше и продължително се целуваха.

— За мен никога няма да има друга, Нанси, само ти! — нежно шепнеше той. — Каквото и да се случи, помни това! Обичам те, Нанси, и щом се върна от тая война, ще се оженим. Нали ще ме чакаш, Нанси? Кажй, нали ще ме чакаш? Моля те, обеща ми, Нанси!

— Разбира се, скъпи, ще те чакам — казваше тя и се притискаше до него. — Твоя съм завинаги, Тед. Вечно твоя.

Късно следобед лятна буря ненадейно смрачи небесата. Додето се усетят, дрехите им се измокриха от рукналия порой. Не се мина много, слънцето отново огря. Свалиха мокрите дрехи и ги простряха по храсталациите да съхнат.

— Не е зле да се изкъпем, додето чакаме — предложи Нанси.

— По-добре да си пазим дрехите — каза Тед, — че току-виж, дигнал ги някой и после...

Плуваха, плискаха в реката, капнаха от умора и се изтегнаха върху тревата на слънце.

— Знаеш ли какво ще направим, като се върна? — попита Тед.

— Какво, Тед?

— Най-напред, естествено, ще се оженим. А после...

— После какво? — лукаво се усмихна тя.

— Говоря сериозно, Нанси.

— Аз също — каза тя и стисна ръката му. — Хайде, разкажи ми.

— Ще си уредим ферма, каквато никой не е виждал, с най-хубавите животни. И предимно коне. Приказни коне. Все чистокръвни.

— А крави, Тед?

— Може и крави. Да, и крави, нали ще ни трябва мляко и масло за дребосъка.

— Какъв дребосък, Тед? — засмяна попита тя.

— Тия, малките, дето припкат из къщи.

— Гъски?

— Гъските не припкат. Гъските се клатят.

— А-ха! Сещам се — телета и жребчета.

— Може би да.

Той погъделичка носа ѝ с дълъг тревен стрък, а тя се сгуши в прегръдката му. Лежаха един до друг, додето слънцето бавно потъна и се скри.

Притъмняваше, когато станаха и се облякоха. Тръгнаха към къщата на Нанси. Тед я прегърна през кръста.

— Заминавам утре в шест — рече той. — Вече няма да те видя, Нанси.

Тя отчаяно склучи ръце около снагата му и се прилепи до него, сякаш нищо на света не би могло да я откъсне.

— Не говори така, Тед! — разплака се тя. — Кажй, че ще се върнеш! Обещай ми, че ще се пазиш... заради нас!

— Не исках да кажа това, Нанси. Ще се върна, как няма да се върна. Като ме няма, нали слънцето пак ще изгрява! Щом то изгрява, помни — ще се върна! Не забравяй! Всяка сутрин слънцето ще изгрява и това ще бъде знак, че се връщам.

— Добре, Тед. Ще запомня. Всяка сутрин ще гледам слънцето и ще си повтарям думите ти. А като се върнеш, Тед, ще ме обичаш ли като сега?

— Та сега сме в самото начало, Нанси. Ти само почакай! Сега те обичам, колкото да ти покажа. Като си дойда, тогава ще разбереш какво значи обич!

— Добре, мили — прошепна тя и долепи устни до неговите, — добре!...

Когато отвори очи и видя застаналата пред него Нанси Гленън, усети, че устата му е пресъхнала, а погледът мътнее. Покри лицето си с ръце и разтърка очи. Сълзите, потекли по страните на Нанси, не го изненадаха. Едва се сдържаше да не я грабне в прегръдката си и да поиска прошка за болката, която ѝ причинява.

Нанси се обърна и бавно закрачи към автомобила на алеята. Той почака, надявайки се, че тя ще спре, ще му каже нещо, каквото и да е. Не биваше да си тръгва така. Тя отвори вратата на автомобила. Тед чу запалването на мотора, изтича по алеята, но колата ѝ вече завиваше нататък.

— Нанси! — извика той след автомобила. — Нанси...

Същия ден следобед по алеята се зададоха майка му и баща му, а на задната седалка подскачаха Сиз и Томи. Тед отиде да ги посрещне. Баща му отнесе на верандата грамадна кошница, а майка му, метнала на ръка куп пердета, влезе в къщата.

— Опекла съм ти пудинг, Теди — рече тя. — Виж в кошницата, има пържено пиленце и кифли, аз съм ги правила. Знаем, че си гладен. Та и как иначе, кой няма да огладнее, ако трябва да я кара с фасула на Ед Фулър по три път на ден.

Тед отвори кошницата и откъсна парче месо от пърженото пиле. И докато дъвчеше, майка му се зае да окачи пердетата на прозорците, да обърше праха по покъщината. Тед бе тъй съсредоточен в пилето и кифлите, че не забеляза промяната, настъпила в стаята.

— Защо е всичко това, мамо? — попита той, като се огледа. — Да не сте решили с татко да се върнете на фермата?

— Не, Теди — каза тя и поклати глава.

— Тогава защо си правиш този труд? Ние с Ед малки ли сме? Все ще се грижим за къщата. Ти не бива да се преуморяваш.

— Аз да поприготвя, пък... Само като си представя, че ще дойде някой и ще завари всичко запуснато и мръсно...

— Кой ще идва, мамо?

Тя извърна глава и изненадано се вгледа в него.

— Как „кой“! Ти знаеш много добре!

Без нищо да разбира, той вдигна рамене.

— Просто не зная за какво говориш, мамо.

— Нанси! Ето кой! Нанси Гленън! Нали ти и Нанси ще се жените.

— Не! — категорично тръсна глава той.

Майка му тежко се отпусна на стола.

— Какво те е прихванало, Теди? Откак си заминал, четири години са това, Нанси не свали пръстена, дето ѝ го даде. Или ще измислиш, че тя е развалила годежа? Нали говорих с нея, миналата седмица беше...

— Не, мамо. Нанси не е развалила годежа. Аз го развалих.

— Ти? Отде накъде...

— Трябваше, мамо. Налага се. Колко неща се случиха!

— Но как смееш, Теди, след толкоз години? Нанси е чудесно момиче... и те дочака! Какво, за бога, си решил да правиш, Теди?

— Ще уредя такава скотовъдна ферма, каквато не си виждала през живота си — разпалено почна той. — Ще направя ново пасище покрай реката, нова ограда ще дигна, расов добитък ще доставя...

— И си седнал да ме убеждаваш, че всичко туй ще стане, без да вземеш Нанси Гленън? — Тя изпитателно го изгледа. — С една дума, ще живееш тук, на фермата, сам самичък? Само с Ед Фулър, тъй ли?

— Защо, мамо, аз пак мисля да се женя. Но за друга.

— За друга?

Той кимна.

— За коя, Теди? Коя е тази друга?

— Флорънс Уорън.

Тя прикова в него мигащи очи.

— Флорънс Уорън... — бавно повтори тя. — Не знаех...

— Та откъде ще знаеш, мамо! Ти нищичко не знаеш.

— Нали Флорънс Уорън беше сгодена за Джим Фостър и, ако не бяха го убили през войната, сега и те щяха да се оженят.

— Може би тъкмо затова ще я помоля да се оженим. Защото убиха Джим...

— Нищо не разбирам, Теди.

— И едва ли някой някога ще разбере. Само Джим и аз.

Майка му дълго не откъсна очи от него, замълча, сетне се надигна и чевръсто продължи да бърше праха.

— А Флорънс Уорън знае ли за тия твои смахнати намерения? — строго попита тя.

— Още не, мамо — отвърна той. — Не съм имал случай да я видя.

— Ти сигурен ли си, че нищо ти няма? — Челото й разтревожено се смръщи.

— Сигурен съм — отсече той. — Чувствам се чудесно.

На другия ден — белеха с Ед царица в хамбара — Тед му разказваше плановете си да превърне фермата в скотовъдно стопанство. Тед говореше, а Ед мълчеше с натъжено лице. От време на време поклащаше глава, но докато Тед не млъкна, не се и обади.

— Е, и какво ще кажеш за всичко това, Ед? — попита накрая Тед.

— Вземи си друг вместо мене, Теди — отвърна Ед.

— Защо, Ед?

— Защото не съм от ония мръсни стопани, които се отказват от царевицата, за да превърнат нивите си в пасище за стадо недостойни коне. Като сея царевица, иска ми се да виждам добрините, които тя носи на света — то е все едно да приготвяваш каша на дете, което още не може да държи лъжицата, да угояваш прасета. За мен няма никакъв смисъл да си губя времето и цял хамбар да пълня със зърно, когато ще ми го излапат някакви си коне! И каква полза от конете? За пет пари работа не вършат! Разумните хора днес купуват трактори и автомобили. Разумните хора не си пръскат парите по коне от изложбите, дето освен за гледане, за друго нищо не стават.

— Но аз ще отглеждам ездитни коне, Ед. Ездитните коне всякога ще се търсят. Ще набавим чистокръвни породи и ела да видиш след някоя година дали няма да имаме най-хубавите коне, които някога са стъпвали с копито в нашия край! Няма ли да се гордееш, ако знаеш, че нашите коне са най-добрите, които човек може да намери?

— Не!

— Добре, щом мислиш тъй, тогаз ще си потърся друг съдружник. Но за теб ще ми е мъчно, защото разчитах, че ти ще ми станеш съдружник.

Ед подритна купчината царевични кочани и те се пръснаха по пода.

— Кой е казал, че си отивам? — ядоса се той. — За баща ти съм работил целия си живот и нищо че си му син! Никакъв син не може да ме изгони от тази ферма! Прави каквото щещ, аз ще си засея някъде из фермата царевица, дето няма да ти пречи на чистокръвните коне. Но мисли му, ако хвана някой от тях да прескача оградите и да ми пасе фасула и младата царевица! Хвана ли някой, на място ще го застрелям и ще му откарам трупа направо в кланицата.

— Тъй по върви, Ед — каза Тед. — Само дето ме разтревожи.

Като привършиха беленето, Тед оседла един от конете и потегли с него из полето. Отправи се към най-отдалечения край на фермата да огледа мястото, където възнамеряваше да издигне новата ограда на пасището. На връщане яздеше бавно покрай ивицата храсти, определящи границата на Бъртъновата ферма. От другата страна беше фермата на Гленън.

Като чу тропот на копита някъде наблизо, Тед дръпна юздата и се озърна. На по-малко от стотина метра видя Нанси, която идваше към него. Тед обърна коня и зачака.

Минаха само няколко секунди, тя го позна, рязко дръпна коня и се отдалечи колкото може по-бързо. Пришпорзайки своя кон, Тед я настигна едва на другия край на нивата. Нанси отказа да спре, камо ли да разговаря. Той се видя принуден да протегне ръка и да хване коня ѝ. После скочи на земята.

— Нанси, искам да ти се извиня за лошото си поведение — каза той. — Бях много развълнуван и не знаех какво правя.

— Никакво извинение не ми дължиш, Тед Бъртън — тутакси рече тя. — Всичко е свършено. — Помъчи се да издърпа поводите от юмрука му, но Тед стискаше здраво. — Тъй като вече нищо не съм за тебе, ще направиш най-добре да ми пуснеш юздата и ме оставиш да си ида.

— Но ти трябва да ме изслушаш, Нанси — умолително рече той. — Моля те, Нанси!

— А защо пък да трябва! — студено попита тя.

— Ей тъй, струва ми се, трябва.

Тя скочи от седлото и застана зад коня. Беше тъй близо до него, че му се дощя да я прегърне, но почувствува, че сега няма право да я докосва.

— Не зная какво точно да кажа, Нанси — почна несигурно той. — Най-мъчното е да... да искам всичко да ти кажа, а да не зная как.

— Каквото и да кажеш, ще бъде безсмислено. — Тя се поотпусна и за пръв път на лицето ѝ се появи лека усмивка. — Ясно ми е, за тебе не съм нищо. Какво тогава имаме да си кажем?

— Но това не е вярно, Нанси — възпротиви се той.

— В такъв случай си усвоил твърде особен начин да изразяваш това, което мислиш. Може би тия четири години война са виновни. Чувала съм, някои се връщали променени.

— Но, Нанси, ти не разбираш! Аз...

— Мисля, че много добре разбирам всичко — каза тя. — Между нас има друг. Някое друго момиче...

— Да, но...

— Твоите лични работи не ме интересуват. — Тя се обърна и преди той да успее да я спре, сложи крак в стремето. Тед я сграбчи за

раменете и я извърна към себе си.

— Моля те, Тед, не ме докосвай — извика тя, — пусни ме!

— Няма да те пусна, искам всичко да ти разкажа — решително каза той. — Обичам те, Нанси. И съм те обичал през цялото време. Нали ми вярваш?

Нанси скри лице в ръцете си. Той видя — главата ѝ се разтресе, сякаш я обзема слабост и пълно изтощение.

— Но ти трябва да ми повярваш, Нанси — настоя той. — Просто да ми повярваш.

— Не мога да вярвам на човек, който казва, че ме обича, а признава, че между нас има друг — каза тя. — Никога не съм чувствала подобно нещо. Кой знае, може би от многото скитане по света и такива работи са ти влезли в ума? Каквото и да е, Тед Бъртън, не желая да имам нищо общо с тебе.

— Може би тук, у дома, ти звучи странно — рече Тед, зареял поглед в притъмнялото поле. — Може би хората тук никога не биха разбрали онова, което става на война, там, където в един миг се шегуваш и смееш с другарите си и след това, в следващия миг, поглеждаш наоколо и ги виждаш да агонизират, потънали в кръв; да знаеш, че е ужасно късно да им се помогне, че нищо друго не можеш да сториш, освен да останеш с тях, докато умрат. В такъв момент сигурно ти идват необикновени разбирания за живота, но какво да ти кажа, в края на краищата няма никакво значение колко странни могат да се сторят тези разбирания на близките, при които си се върнал. Те никога няма да разберат през какво си преминал. Изведнъж осъзнаваш, че приятелят ти, с когото заедно сте преминали през пъкъла, е мъртъв. Необикновени чувства обземат човека при тази мисъл.

Нанси приседна до храстите. Двата коня, застанали сега един до друг, захрупаха тревата.

— Тъкмо тъй стана с Джим Фостър — продължи Тед. — Преди да ни мобилизират, бяхме съученици, съботен ден се боричкахме в хамбара, сърдехме се един другиму, а в неделя отивахме заедно на риба. По-добър приятел от Джим никога не съм имал. И там се случи тъй, че веднъж, когато ни хванаха на тясно, Джим спаси живота ми. Никой не го караше, но го спаси. Спаси моя живот и плати за това със своя. Ако не беше Джим Фостър, нямаше да съм тук. Нямаше да разговаряме с тебе. Хората не разбират. И затуй си въобразяват, че

герои са тия, които се връщат. Героите не се завръщат. — Тед измъкна от джоба си цигара и драсна кибрита с разтреперани пръсти. — Оная нощ в Италия — той си пое дълбоко дъх, — всичко стана тогава. От една седмица ни бяха изкарали на първа линия, беше посред зима, дълбок сняг покриваше всичко. Джим получи заповед да се промъкне с патрул от пет души, да пробие фронта и да се върне с пленници за разпит. Беше важно, трябваша ни пленници, да разберем какво ни готвят отсреща. Тръгнах с Джим...

Припаднаше нощ, когато напуснаха последния свой пост и запълзяха в дълбокия сняг към германските позиции. В тази сурова планинска страна снегът на места достигаше и дори надминаваше метър дълбочина. Германските снаряди, които избухваха по склона на планината, оставяха по снега алени петна, сякаш разплискана кръв.

Приблжиха оврага недалеч от германските окопи, спуснаха се по стръмния бряг и си запробиваха път по обратния скат. Картечният огън не секваше, чуваха се заблудените куршуми, които падаха със съсък от беззвездното небе.

Успяха да навлязат в германските позиции няколко стотин метра и Джим Фостър реши, че това е достатъчно. Повери патрула на Тед, изчезна и когато след близо половин час се върна, съобщи, че е забелязал група от шестима германски войници в едно картечно гнездо.

Патрулът заобиколи гнездото и изненада германците. Те очакваха, че ще бъдат разстреляни, но като разбраха, че ще ги пленят, на драго сърце предадоха оръжието и се спуснаха заедно с тях в оврага.

Дълбоко в урвата патрулът и пленниците му се натъкнаха на многочислен немски патрул. Полетяха гранати. Оцеляха само Джим, Тед и двама от пленниците. Разбирайки добре, че немският патрул ги превишава, но твърдо решен да заведе двамата пленници при своите, Джим заповяда на Тед да тръгне с тях през другия край на урвата, а той самият щеше да задържи германския патрул. Миг след това наблизко падна граната и рани Джим.

— С мен май е свършено, Тед — отпаднало рече Джим. — Граната...

— Да се откажем, Джим — предложи Тед. — Ще получиш първа помощ и всичко е наред. Пък и да бъдеш пленник в Германия няма да е толкова лошо.

— Не — рече Джим, — не можем да направим това. Трябва да заведеш пленниците на капитана.

— Но ти ще умреш тук, Джим. Не би изкарал и половин час, ако кръвта продължава така да тече. Хайде да се предадем и да получим първа помощ, додето е време.

Тед говореше и в същото време късаше униформата си на ивици, с които се мъчеше да спре кръвта.

— А сега тръгвайте — нареди Джим. — Всеки миг ще полетят нови гранати, до един ще ви пометат. А пленниците не бива да умират. Капитанът ги чака. Ще стрелям, докато мога, а дотогава вие ще се измъкнете от оврага. Тръгвай, Тед, заповядвам ти.

— Джим, ще извикам, ще кажа, че се предаваме.

— Само смей да си отвориш устата, ще те застрелям, Тед. Бог да ми е на помощ, ще те застрелям!

— Послушай, Джим — замоли се Тед, — няма да загубим войната само защото сме се предали, когато кръвта ти изтича. Знаеш какво би казал капитанът. Ще каже, че правилно сме постъпили. Нима искат от нас да вършим самоубийство, щом не можем да доведем двама пленници.

— В нашата армия тъй лесно не се предават, приятелю — с отпаднал глас промълви Джим. — Заповедите се изпълняват докрай, само втора заповед може да ги отмени. Питам, виждаш ли ги ония на лъскавите мотоциклети тук някъде из урвата с нова заповед да върнем пленниците и да се предадем? Куриери не виждаш, нали? Няма, бога ми! Пратиха ни да вземем пленници и срокът беше от изгрев до залез, а както виждам, нощта още не е превалила. Оставам тук, а ти и пленниците се връщате при капитана. Ясно?

— Ще те убият, Джим.

— Какво от това? Ако останеш, ще убият и тебе.

— Ще те отнесем обратно. Пленниците ще помогнат.

— В никакъв случай. Щом германците разберат, че сме тръгнали, ще ни настигнат и толкоз. Оставам тук и ще ги задържах, додето имам патрони.

Недалеч експлодираха няколко гранати. Сега вече бяха обградени от три страни, скоро щяха да им прережат единствения път.

— Тед, ще сториш ли нещо за мене? — попита Джим. — Една услуга.

— Разбира се, разбира се. Какво има, Джим? Честна дума, ще направя всичко на света, всичко, каквото поискаш.

— Добре тогава, ще ти кажа, Тед. У дома имах приятелка, Фло Уорън. Ти знаеш. Бях ѝ дал халка, искахме да се оженим, щом се върна в Риджуей, още начаса. Зная, и ти имаш приятелка, Нанси, но, Тед...

— Какво е станало с Фло Уорън, Джим? Казвай! Каквото поискаш, всичко ще изпълня. Кълна ти се, всичко, каквото кажеш, Джим.

— Вместо мене, погрижи си ти за нея, Тед. Това е всичко. Тя е моя годеница и умирайки, пак я обичам. Разкажи ѝ, че направих всичко възможно да се завърна и да се вземем, но не можах. Кажи ѝ, че трябваше да остана тук. Страхувам се да не се омъжи за човек, който не я заслужава, Тед. Не бих искал това да се случи, когато съм вече мъртъв и не мога с нищо да ѝ помогна. Ето защо, погрижи се ти за нея. Дано не се омъжи за човек, който няма да я разбира. И ако не се вземете с Нанси, искам да се ожениш за Фло. Ще зная поне, че няма да страда. Тогава ще бъда доволен. И няма да има защо да се тревожа. Но всъщност как мога да искам от тебе това? Нанси те чака...

Джим коленичи и изпразни пушката си по посока на германците. Свистейки в мрака, до тях паднаха и експлодираха още няколко гранати. Двата германски пленници се притаиха до Джим и Тед.

— Бързай, Тед, тръгвай — заповяда Джим. — Махайте се оттук! И ако не тръгнете, обръщам пушката. Патрула все още командвам аз и ще ми се подчиняваш, иначе ще те застрелям. Хайде, мърдай!

Джим смушка Тед в ребрата с приклада. Тед разбра, че е безполезно повече да спори и запълзя из снега към края на урвата, подкарвайки пленниците пред себе си. Наближиха склона и почнаха да се катерят по стръмното. По едно време Тед чу пушката на Джим и погледна надолу. В този миг блеснаха ярки пламъци светлина, някъде избухнаха гранати и нощта се освети като ден. Пушката на Джим замлъкна. Подкарал пленниците пред себе си нагоре по склона, Тед повече не се обърна.

В очите на Нанси напиреха сълзи. Той усети ръката ѝ върху своята.

— Не зная, Тед, какво да кажа... — Гласът ѝ беше тих и неясен. — Разбирам те. Но не зная какво да кажа.

Изправиха се и застанаха зад конете.

— Тъй много се надявах да се върна при тебе, Нанси — каза той. — Никой на този свят не знае какво значи то за мен. Мислех да се оженим с тебе и заедно да заживеем тук, на фермата... Само за това съм си мислил. Но не мога да забравя Джим Фостър. И ако не беше ме отпратил нея нощ в Италия, сега нямаше да съм тук. Замислиш ли се, както аз понякога се замислям, стигаш до заключението, че Джим съвсем не е бил единственият. Хиляди момчета загинаха като него, те ми дадоха възможност да се върна жив. Как тогава да забравя Джим? Просто не мога.

— Зная — каза тихо Нанси, обърсвайки очи. — Сега разбирам, Тед, струва ми се, разбирам.

Късното следобедно слънце светеше ярко върху килима в нозете на Фло Уорън. През всичкото време, докато Тед крачеше напред-назад, тя остана неподвижна. Като ѝ разказа всичко за онази нощ в оврага, той угаси цигарата си, недопушена, почти цяла, и спря пред нея.

— Той бе най-славното момче на този свят, Фло — почтително изрече Тед, — можеше да ни остави в ръцете на германците, но не забрави, че капитанът чака сведения. Можеше да ни позволи да го измъкнем от оврага, но знаеше, че германците ще ни заловят и ликвидират. Джим настояваше един от нас двамата да се върне у дома и реши, че моите възможности да се измъкна жив са по-големи.

Седна на канапето до нея, нервно чупейки пръсти, вперил в тях очи, сякаш чакаше пръстите, а не той, да разкажат онова, което му се е събрало.

— Познавам Джим и се боя, че с мен няма да бъдеш щастлива — рече той, все тъй загледан в ръцете си.

Фло извърна живо глава и го погледна.

— Но аз няма да се омъжа за тебе, Тед — тихо каза тя. — За нищо на света.

— Но Джим поръча...

Като клатеше глава, тя се изправи и приближи писалището в другия край на стаята. Отвори чекмеджето и извади оттам спретнатата връзка писма. Намери търсения плик и го донесе при него.

— Не, Тед — спокойно продължи тя, — познавам Джим и лека-полека още по-добре го опознавам... дори по-добре и от теб. Ето, виж това писмо — Джим го изпрати много отдавна. Беше скоро след десанта в Италия. Писа ми, че каквото и да се случи... Дори и да загине там, поръча ми да остана ваша приятелка — точно тъй пише: — да остана ваша приятелка, на теб и Нанси. Тогава ми се стори необикновено, че говори такива неща. Или може би защото не исках да разбера какво иска да ми каже. Може би дори не исках да си представя, че би могъл... би могъл...

— Да очаква? — додаде Тед.

Тя кимна.

— Да, тъкмо тъй. Просто не исках да мисля, че е могъл да очаква от мен докрай да го разбера. Но той е искал да го разбера. Искал е да зная, че без него би очаквал от мен да ви бъда приятелка. Не е искал да се откъсвам от теб и Нанси, ако науча, че е пожертвувал живота си, за да спаси вашия. Не е искал моята горчивина да вгорчи вашия живот — твоя, на Нанси, моя. И това няма да стане, Тед, повярвай! Джим е бил сигурен, че дойде ли този час, ще зная как да постъпя; затова ми писа, защото трябваше всичко да науча и всичко да проумея. И затова те е помолил да дойдеш при мене, Тед. Бил е сигурен, че аз ще ти обясня нещата много по-добре от него в оня момент.

Нанси го чакаше и когато Тед зави към вратата на Гленън, излезе да го посрещне. Изтича към него и щом го погледна, разбра, че думите сега са излишни. Още непродумали, той протегна ръце и я прегърна.

— Хората в нашия град никога няма да узнаят какво е сторил Джим Фостър за тях — каза той. — Бих искал някак да им обясним, както ми обясни Фло Уорън. Мислят си, че и той, като всички други, е бил убит през войната по невнимание, случайно. Не се и сещат, че на война може да се умре и другояче. Джим загина, но дори и паметник да му вдигнат, до небето да го вдигнат, той пак няма да бъде достатъчно голям за човек като него. Ние, Нанси, ще запомним това, докато сме живи.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.